

A photograph of a forest with tall, thin trees and sunlight filtering through the canopy. The ground is covered in fallen leaves and some green plants.

Budget 2026

Med plan för 2027–2028

Gemensamhet
Genuinitet
Genomförande

Sverigedemokraterna

Innehåll

1. Gruppledaren har ordet	4
2. Vår vision och våra värderingar	5
3. Våra ledord	6
4. En budget med framtidstro för invånarnas bästa - Övergripande sammanfattning.....	7
4.1 En vård i kris - en region i behov av en politisk kursändring.....	7
4.2 Personalbristen – vårdens akilleshäl	7
4.3 En ny politisk riktning	8
4.4 Ett samhällskontrakt byggt på ansvar och delaktighet	8
5. Regionplan	9
5.1 Varför behövs en regionplan?	9
5.2 Principer för styrning och ledning	9
5.3 God ekonomisk hushållning	10
6. Målområde: En attraktiv arbetsplats	11
6.1 Hjärtat i verksamheten.....	11
6.2 Arbetsmiljö och trivsel	12
6.2.1 Personalparkering och säkerhet	13
6.3 Karriär- och kompetensutveckling	13
6.4 Effektiviseringspott	15
6.5 Satsa - inte bromsa sig ur vårdkrisen	15
7. Målområde 2: En god och nära vård	16
7.1 God och nära vård	16
7.2 En god och jämlik folkhälsa	16
7.3 Utökade val – genom glesbygds-LOV	17
7.4 Vårdval.....	17
7.5 Egenvård.....	18
7.6 Tre sjukvårdsområden.....	19
7.7 Primärvård – inte sekundärvård	20
7.8 Specialistvård	21
7.9 Ambulanssjukvård	21
7.9.1 Akutsjukvård.....	22
7.10 Ingen ska behöva känna ofrivillig ensamhet	23
7.11 Första hjälpen till psykisk hälsa – MHFA	23
8. Målområde 3: Ett Västernorrland som växer	24
8.1 Ledning och styrning	24

8.2	Strukturella förändringar	25
8.2.1	Tandvård	25
8.2.2	Frigöring av Folk tandvården	26
8.2.3	Bildande av en primärvårdsnämnd	26
8.2.4	Bildande av en kultur- och bildningsnämnd	27
8.3	Ett jämlikt kulturutbud	27
8.4	Djurvelfärd, livsmedel och regional självförsörjning.....	28
9.	Målområde 4. Ett Västernorrland för utveckling	29
9.1	Utveckling i Sverige - En återblick	29
9.2	Regional Utveckling	29
9.3	Kompetensförsörjning och arbetsmarknaden.....	30
9.4	Regional Utbildning.....	31
9.5	Kollektivtrafik	32
9.6	Norrtåg, Ådalsbanan och Ostkustbanan.....	33
9.7	Bussgods	34
9.8	Ambulansflyg	34
10.	Målområde 5. Ett Västernorrland med eftertanke	35
10.1	Effektiv administration för ett starkare vårduppdrag.....	35
10.2	Upphandling	36
10.3	Ekonomi - Hushållning för organisationer	36
10.4	Satsningar utan skatteökningar	37
10.5	Ekonomi i siffror	38

1. Gruppledaren har ordet

Regionpolitik handlar i grunden om ansvar. Ansvar för vår gemensamma välfärd, för skattebetalarnas pengar och för att det ska finnas framtidstro i hela länet. När vi nu lägger fram vår budget gör vi det med full insikt om att varje beslut vi fattar påverkar människors vardag, på riktigt.

Det är lätt att prata om visioner. Det svåra är att göra verklighet av dem. Därför har vi fokuserat på det som verkligen spelar roll – att vården ska fungera, att ekonomin ska hålla och att ledarskapet ska vara tydligt och lyhört. Invånarnas behov måste alltid komma först.

Vi ser de utmaningar som finns. Vårdköer som växer, personal som går på knäna, underskott som tär på verksamheten. Här behövs tydliga prioriteringar, där vi tar vara på lokalt engagemang och i att använda de resurser vi har på ett bättre sätt.

Det finns inga enkla genvägar till en starkare region. Det kräver långsiktigt arbete, samarbete över gränser och ett politiskt ledarskap som håller fast vid sina värderingar även när det blåser. Ett ledarskap som vågar stå kvar.

Det här är inte en budget fylld med luftiga löften. Det är ett verktyg för att lösa verkliga problem. Vi lägger fram förslag som vi tror på och som vi vet går att genomföra. Och vi gör det med ett enda mål – att ta ansvar. Inte bara i opposition, utan också när vi får mandat att leda.

För oss handlar politik inte om att säga mest, utan det handlar om att göra det som gör bäst nytta för våra invånare, med våra gemensamma resurser.

Martin Andersson (SD)

Gruppledare

2. Vår vision och våra värderingar

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn. Vi betraktar oss som ett mittenalternativ och tredje block i svensk politik. Vi kombinerar strävandet efter social och ekonomisk grundtrygghet med värdekonservativa idéer. Det övergripande målet med partiets verksamhet är att skapa ett samhälle präglad av trygghet, välbefinnande, demokrati samt en stark inre solidaritet och sammanhållning.

Vi tar vår viktiga roll i politiken på största allvar och har för avsikt att på bästa sätt förvalta det förtroende väljarna har gett oss. Vi är beredda att samarbeta med det eller de partier som ger oss bäst förutsättningar att genomföra vår politik. Vi är inte ideologiskt låsta utan försöker generellt att se pragmatiskt på de viktiga frågor som Region Västernorrland har att besvara.

Sverigedemokraternas budget 2026 för Region Västernorrland är en vision om prioritering av personalens arbetsförhållanden och möjligheten att kunna ge patienten en god och nära vård av högsta kvalitet.

Vår målsättning för Region Västernorrland är att hälso- och sjukvården ska hålla högsta kvalitet och kunna erbjuda patienten de allra senaste kunskaperna och de bästa behandlingsmetoderna för att kunna bota, lindra och förebygga sjukdomar. Samtidigt skall vården präglas av hög säkerhet, tillförlitlighet och försiktighet genom evidensbaserad forskning och god uppföljning av såväl privata som offentliga verksamheter. Alla har rätt till lättillgänglig vård av högsta kvalitet, oavsett var i regionen man bor.

Organisationen är indelad i tre närsjukvårdsområden, vilket möjliggör en fortsatt verksamhet vid samtliga tre sjukhus samtidigt som fokus skiftar mot en vårdstruktur som prioriterar patienten och främjar en god, nära och tillgänglig vård i hela regionen. Varje område bör av denna anledning ha tillgång till sitt eget sjukhus, med åtminstone en god basplatta av välfärdstjänster.

Sjukvården ska vara solidariskt skattefinansierad och erbjudas efter behov och vi vill att Region Västernorrland ska präglas av våra ledord som beskrivs nedan.

3. Våra ledord

Sverigedemokraternas Västernorrlands grundläggande ledord för regionen och vården är: Gemensamhet, genuinitet och genomförande. Dessa utgör centrala ledord inom det regionala perspektivet och vårdsektorn. Begreppen kommer ha en betydande roll i att främja en stark gemenskap och sammanhållning i regionen samt att samordna och samverka inom vården för att uppnå optimal vårdkvalitet för invånarna.

Gemensamhet. Regionen ska hålla samman – inte slitas isär. Gemensamhet handlar om att värna det som förenar oss, oavsett geografi, bakgrund eller livssituation. En stark känsla av samhörighet bygger på respekt för vår regions olika delar, vår historia och våra lokala gemenskaper. Genom att stärka banden mellan stad och landsbygd, mellan generationer och mellan invånare och institutioner, skapar vi ett robust samhälle med trygghet och tillit som grund.

Genuinitet. Vi eftersträvar äkthet och ärlighet i vårt politiska uppdrag. Det innebär att stå fast vid våra löften, att utgå från verkliga behov snarare än modetrender, och att visa respekt för såväl skattebetalarnas pengar som vårdpersonalens tid. Genuinitet handlar också om att fatta beslut som är rotade i verkligheten – inte i ideologisk iver – och att aldrig förlora kontakten med människors vardag. Vår politik ska präglas av hederlighet, lokal förankring och sunt förnuft.

Genomförande. Visioner betyder inget utan förmågan att leverera. Genomförandekraft är grunden för en trovärdig politik. I vår regionpolitik sätter vi fokus på att få saker gjorda – inte att fastna i utredningar, omorganiseringar eller symbolhandlingar. Vi tror på tydliga prioriteringar, ansvarsutkrävande och en kultur där resultat räknas. Invånarna har rätt till en fungerande sjukvård, fungerande infrastruktur och en tillgänglig offentlig service – inte bara löften om dem.

Gemensamhet, genuinitet och genomförande utgör alltså de centrala begrepp som kan bidra till att skapa en sammanhållen och väl fungerande vård i hela regionen. Genom att fokusera på dessa aspekter strävar vi efter att erbjuda en högkvalitativ och patientcentrerad vård som tar hänsyn till regionens unika behov och förutsättningar. Därigenom kan vi möjliggöra en framtid där vårdsektorn blomstrar och ger invånarna den omsorg de förtjänar.

4. En budget med framtidstro för invånarnas bästa - Övergripande sammanfattning

4.1 En vård i kris - en region i behov av en politisk kursändring

Många regioner befinner sig i en djup nationell välfärdskris där Region Västernorrland inte är ett undantag. I flera avseenden är situationen här till och med sämre än i andra delar av landet. Vårdköerna är långa, överbeläggningarna frekventa och antalet vårdplatser otillräckliga i relation till befolkningen.

Bakgrunden till detta är en direkt konsekvens av den förda politiken, från både nuvarande och tidigare majoriteter. I flera mandatperioder har vården styrts med en närmast dogmatisk tro på centralisering och stordrift. Resultatet har blivit inställda operationer, långa transporter, korridorvård och i värsta fall tragiska konsekvenser för patienter. Det är en vårdpolitik som har havererat totalt.

Det är nu hög tid att noggrant utvärdera och förändra riktningen för att säkra vården i denna region. För att långsiktigt säkra vården i Region Västernorrland krävs en kombination av samordning och regionalt ansvarstagande. Regionen måste skapa fler vårdplatser, korta vårdköerna och återuppbygga ett förtroende för vården. Det förutsätter en politik som prioriterar det mest grundläggande i välfärden. Regionen måste säkra en trygg, tillgänglig och kvalitativ vård.

4.2 Personalbristen – vårdens akilleshäla

Krisen i vården börjar inte i ekonomin, den börjar i verkligheten på golvet. Vårdens motor har stannat upp därför att människor har valt att lämna. De har valt att lämna inte på grund av bristande lojalitet, utan på grund av en arbetsmiljö där det saknas både lyhördhet, trygghet och framtidstro. När rutinerade sjuksköterskor, undersköterskor och läkare försvinner, brister systemet. Resultatet blir att kostnaderna stiger för hyrpersonal, övertid och dubbelbemanning, men ingen vinner på det. Inte patienten, inte personalen och definitivt inte skattebetalarna.

Region Västernorrland sticker ut negativt sett till övriga Sverige. Åratal av projekt, handlingsplaner och deltagande i initiativ som SKR:s 60-punktsprogram, har inte lett till några större effekter. Kostnaderna är bland de högsta i landet, men personalen flyr fortfarande.

4.3 En ny politisk riktning

Den avgörande frågan är hur regionen ska kunna visa att man nu menar allvar. Att den politik som tidigare ledde till personalflykt har ersatts med en tydligt förändrad kurs. För att detta ska vara trovärdigt krävs ett nytt ledarskap och en ny kultur som byggd på tillit, ansvar och delaktighet. Det politiska ledarskapet måste lyssna in och föra en levande dialog med medarbetarna.

Samtidigt måste stabilitet och långsiktighet prägla förändringsarbetet. Det handlar inte om drastiska experiment, utan om ett tydligt avståndstagande från den politik som havererat. Med Sverigedemokraterna i ledningen formas en ny inriktning, där vi bygger vidare på det som har historiskt fungerat och varsamt förändrar det som inte gjort det. Målet är att återvinna förtroendet för att Region Västernorrland kan vara en attraktiv arbetsgivare.

4.4 Ett samhällskontrakt byggt på ansvar och delaktighet

Sverigedemokraternas syn på regional politik utgår från människan, inte från system och strukturer. Vi ser individens ansvar, civilsamhällets kraft och den lokala delaktigheten som bärande delar i ett fungerande samhälle. Velfärd byggs inte enbart genom pengar och organisation, utan genom människor som tar ansvar, deltar och engagerar sig i sin omgivning.

När invånare ges förutsättningar att vara med och påverka, stärks känslan av sammanhang och ansvar för det gemensamma. När vårdpersonal ges verkligt inflytande över sin vardag, ökar inte bara engagemanget utan även möjligheten att fånga upp förbättringar och åtgärda eventuella brister i tid. När civilsamhället ses som en partner i välfärden, frigörs resurser, kompetens och socialt kapital som annars riskerar att lämnas outnyttjade.

Delaktighet ska inte reduceras till enstaka insatser eller dialogmöten, utan det måste genomsyra hela styrningen av vår region. En politik bör bygga på ett förtroende mellan människor och institutioner som ger bättre resultat än en politik som förlitar sig på kontroll och centralstyrning.

I grunden handlar det om att återupprätta ett samhällskontrakt där varje individ uppmuntras att bidra. En sådan politik skapar förutsättningar för en starkare, mer hållbar region där människor inte bara är brukare av offentlig service, utan aktiva medskapare i sin egen vardag.

5. Regionplan

5.1 Varför behövs en regionplan?

Regionplanen är Region Västernorrlands kompass och föreslår vilken inriktning och tänkta utveckling regionen ska ha för åren 2026–2028. Regionplanen är en instruktion till organisationen om vad som ska prioriteras och det är ett krav i kommunallagen att alla regioner har en plan samt budget. Som ett stöd i prioriteringen finns uppgifter om statliga uppdrag, befolkningens behov samt olika förutsättningar och omvärldsfaktorer som påverkar regionens verksamhet.

Planens ekonomi-avsnitt ger information om vilka ekonomiska resurser som finns och hur de ska fördelas mellan olika uppdrag och verksamheter.

Fullmäktige beslutar om vilken regionplan som ska antas. Regionstyrelsen och nämnderna har i uppgift att ta fram egna verksamhetsplaner där regionplanens övergripande prioriteringar är grunden. Förvaltningarna och verksamheterna utgår ifrån regionplanen samt konkretiserar i sin tur nämndernas och styrelsens prioriteringar i sin planering.

5.2 Principer för styrning och ledning

Region Västernorrlands styrning utgår från regionens värdegrund¹, vision, ledord och mål samt grunduppdrag, förutom dessa är ekonomin en grundförutsättning. Styrande principer i styrmodellen är tillit och kunskap, som ska komma till uttryck genom styrning, struktur och ledarskap. Delaktighet, dialog och samverkan ska vara grundläggande inslag.

Grunduppdrag

En stor del av verksamheten tillhör grunduppdragen. Det omfattar uppdrag som regionen har genom lagar eller förordningar, genom beslut i regering och riksdag samt andra myndighetsuppdrag. Dessa grunduppdrag följs upp genom egenkontroll eller annan uppföljning som passar för uppdraget.

¹ När regionens värdegrund nämns i olika handlingar är det med en generell hänvisning till regionens olika policydokument och strategier. Någon tydligt definierad värdegrund finns inte. Ingen värdegrund har antagits. Vi föreslår att regionplanens ledord utgör den grundläggande värdegrunden för Region Västernorrlands arbete.

Målstyrning

I enlighet med grunduppgifterna innehåller regionplanen diverse målsättningar, prioriteringar, som indikerar vad som ska uppnås och vilka övergripande förändringar och förflyttningar som krävs. Det kallas målstyrning och innebär styrning genom vision, långsiktig inriktning, specifika mål och andra prioriteringar, med en återkommande uppföljning av resultat och effekt. Målstyrningen ger verksamheten autonomi att bestämma hur arbetet ska utformas och genomföras. Region Västernorrlands ekonomiska förutsättningar utgör grunden för att fastställa prioriteringar, långsiktig inriktning och målsättningar för verksamheten.

5.3 God ekonomisk hushållning

Regionplanen med bilagor innehåller ekonomiska ramar med prioriteringar samt mål för verksamhet och finansiering, vilka är av betydelse för en god ekonomisk hushållning i Region Västernorrland. Med en god ekonomisk hushållning menas att verksamheten är ändamålsenlig och kostnadseffektiv, samtidigt som finansieringen säkerställer långsiktig stabilitet.

6. Målområde: En attraktiv arbetsplats

6.1 Hjärtat i verksamheten

Region Västernorrland har nu ett rekordstort beroende av hyrpersonal samtidigt som man har mycket svårt att rekrytera. Den fortsatta ökningen av dessa kostnader är en ohållbar utveckling som måste åtgärdas. Utöver de ökande kostnaderna för inhyrd personal har detta även tvingat fram strukturförändringar i verksamheterna, då dessa kontinuerligt misslyckats med att rekrytera fast personal inom organisationen.

Medarbetarna är hjärtat i verksamheten. Det är därför av största vikt att man återupprättar förtroendet för regionen som arbetsgivare. Genom att vara en attraktiv arbetsplats kan man dra till sig nya och tidigare medarbetare, samtidigt som man får dem att vilja stanna kvar för att man trivs och känner att man har det bra.

En attraktiv arbetsplats innebär inte bara att man erbjuder konkurrenskraftiga löner, kompetensutveckling och karriärmöjligheter, utan också att regionen erbjuder ett långtgående inflytande över sina medarbetares arbetssituation och arbetsmiljö. För att vända trenden måste problemen lösas i rätt ände, istället för att bara centralisera och jaga stafettkostnader, vilket ökar belastningen på den allt mindre skara personal som är kvar att jobba. Det är nödvändigt för regionen att utvärdera grundbemanningen. Anställning av fler medicinska sekreterare och undersköterskor ger legitimerad personal mer tid att ägna sig åt patienter och att arbeta inom sitt utbildningsområde. Region Västernorrland strävar efter att ge personalen möjlighet att i mycket högre grad styra över arbetstidens förläggning. Exempel på hur detta kan genomföras är att höja Ob-tillägget samt att vi ger möjlighet till så kallad veckoslutstjänstgöring, vilket innebär att man jämnar ut personalens tillgänglighet mellan vardagar och veckoslut, samtidigt som man möjliggör för en kortare veckoarbetstid med bibehållen ersättning. Anställda ska känna att man har en rättvis lön när man går till jobbet. Först när personalen är nöjd kommer kostnaderna för hyrpersonal (stafetter) att minska.

Genom att implementera en intern regional bemanningsenhet kan Region Västernorrland i betydligt högre grad försörja sin verksamhet med egna interna medarbetare och på sikt minska eller eliminera behovet av extern inhyrd personal. En sådan regional bemanningsenhet kommer också att bidra till att stärka Region Västernorrlands attraktionskraft som arbetsgivare. Med detta i åtanke har regionen inkluderat i sin budgetplanering en framtida etablering av en intern bemanningsenhet för att gradvis minska beroendet av hyrpersonal och öka vår egen arbetskraftskapacitet.

Konkreta förbättringar:

- Höj ob-tillägget för de personalgrupper som har detta

- Etablera en intern bemanningsenhet för att säkerställa kompetensförsörjningen
- Stöd medarbetare för en utökad möjlighet att styra arbetstidens förläggning

6.2 Arbetsmiljö och trivsel

En god arbetsmiljö där personalen trivs och har förmåner jämförbara med övriga arbetsmarknaden ska vara en självklarhet i Region Västernorrland. Det är genom en positiv arbetsmiljö och konkurrenskraftiga förmåner som vi attraherar och behåller kvalificerad personal/medarbetare. Tidigare exempel såsom utlottning av enstaka fruktkorgar och indragen julbelysning under årets mörkaste månader är inte adekvata ersättningar. Dessa visar mer på bristande förståelse för personalens behov och verklighet.

En av de viktigaste frågorna när det gäller att komma till rätta med bemanningskrisen i Västernorrland är att säkerställa att alla medarbetare har en hälsofrämjande och trivsam arbetsmiljö. För att identifiera och åtgärda eventuella brister måste därför en noggrann inventering av arbetsmiljön omedelbart påbörjas. Genom en direkt dialog med berörda kan viktig information och förslag till förbättringar samlas in. Region Västernorrland förespråkar valfrihet mellan friskvårdsbidrag och friskvårdstimme, eftersom det uppmuntrar till en hälsosam livsstil och främjar välmående på arbetsplatsen.

Utan dröjsmål ska en översyn av personalens möjligheter att påverka arbetstidens förläggning genomföras. Syftet är att kompensera för negativa effekter av tidigare arbetstidsreformer och att garantera en mer rättvis och hållbar arbetsmiljö.

Region Västernorrland bör vidta särskilda åtgärder för att förbättra arbetsmiljön under obekväma arbetstider. Etableringen av tydligt markerade "tysta zoner" i personalutrymmen möjliggör vila och återhämtning under nattpass och intensiva arbetspass. Samtidigt bör tryggheten stärkas genom införande av trygghetslarm eller app-baserade överfallslarm för personalgrupper som verkar i utsatta miljöer, särskilt inom hemsjukvård och psykiatri. Dessa åtgärder stärker både säkerheten och arbetsmiljön för regionens medarbetare.

6.2.1 Personalparkering och säkerhet

För att ytterligare förbättra arbetsmiljön och trivseln för personalen vid våra vårdinrättningar är det avgörande att vi säkerställer tillgången till trygga och välorganiserade parkeringsplatser. Personalparkeringen vid Sundsvalls sjukhus bör inte bara vara lättillgänglig utan också skyddad genom kamerabevakning. Detta är en nödvändig åtgärd med tanke på den vandalisering som har drabbat personalens fordon. Genom att införa bevakning kan vi avskräcka potentiella gärningspersoner och skapa en tryggare miljö för våra medarbetare, vilket i sin tur bidrar till en mer positiv arbetsupplevelse.

Region Västernorrland bör även överväga att införa ett enklare system för parkeringsbiljetter, både digitalt och i receptionen, för att underlätta parkeringen och säkerställa att endast behöriga fordon parkerar på dessa platser. Genom att ta dessa steg visar vi att vi värdesätter våra medarbetares säkerhet och välbefinnande, vilket är en grundläggande del av att skapa en god arbetsmiljö.

Konkreta förbättringar:

- Upprätta trivselpeng för våra medarbetare i hela regionen som kan användas fritt för personalgruppen
- Etablera arbetsmiljöfrämjande åtgärder som exempelvis arbetsskor, trivselbefrämjande, åtgärder i personalutrymmen och tekniska hjälpmedel
- Utföra en översyn av personalens möjligheter kring arbetstidsförläggningen och överlämningen mellan arbetspass
- Etablera "tysta zoner" i personalutrymmen för vila under obekväma arbetstider
- Införa trygghetslarm eller appbaserade överfallslarm för personalgrupper som arbetar obekväma tider eller i otrygga miljöer, särskilt inom hemsjukvård och psykiatri
- Införa kamerabevakning på personalparkeringar där skadegörelse och otrygghet har rapporterats för att skapa en tryggare arbetsmiljö
- Implementera enklare system som parkeringsbiljetter, både digitalt och i receptionen, för att säkerställa att endast behöriga fordon parkerar på personalens parkeringar

6.3 Karriär- och kompetensutveckling

Region Västernorrland måste bli en mer attraktiv arbetsgivare genom att erbjuda tydliga karriärvägar och långsiktig kompetensutveckling för vårdpersonal. Det handlar om att ta vara på erfarenhet, stimulera yrkesskicklighet och skapa reella incitament för fortsatt yrkesutövning. Särskilt viktigt är detta inom vårdnära yrken där kompetensförlust genom personalflykt idag gör ett av regionens största hot.

Vi föreslår att karriärtjänster inrättas för erfarna sjuksköterskor och undersköterskor, med definierade ansvarsområden såsom handledning, introduktion, vårdutveckling eller särskilda kompetensuppdrag. Denna typ av tjänster ska vara tydligt strukturerade, kopplade till verksamhetsmål och integrerade i ordinarie bemanning, inte projektbaserade.

Regionen ska också stärka förutsättningarna för vidareutbildning inom befintlig tjänst, särskilt inom bristyrken som exempelvis sjuksköterskor och specialistundersköterskor. Denna utbildningsgaranti ska ses som ett nära samarbete med Mittuniversitetet och andra lärosäten för att etablera och utöka möjligheterna för att skapa uppdragsutbildningar och lokalt förankrade kompetensprogram.

Att investera i personalens utveckling är inte en kostnad. Det är en strategisk åtgärd för att säkra vårdkvalitet, minska personalomsättningen och trygga framtidens försörjning.

Konkreta förbättringar:

- Införa karriärtjänster i form av utvecklingsjuksköterskor och utvecklingsundersköterskor som både arbetar i vården och har avsatt arbetstid för vårdnära utveckling
- Utveckla en utbildningsgaranti för vårdpersonal – där den som önskar vidareutbilda sig inom ett bristyrke får stöd i form av vägledning, tjänstledighet och anställningstrygghet.
- Erbjuder betald tjänstledighet med 5 arbetsdagar per år vid tentamen, samt möjlighet att få betalt för kurslitteratur. Båda under förutsättning att det är studier som är kopplade till arbetsuppgifterna
- Etablera mentorskapsprogram där erfarna medarbetare stöttar yngre kollegor
- Implementera "Kronobergsmodellen" likt beskrivningen under regional utveckling
- Samarbeta med Mittuniversitetet och andra lärosäten för att upprätthålla en god kompetensutveckling hos befintliga medarbetare samt kompetensförsörjning hos framtida medarbetare

6.4 Effektiviseringspott

Region Västernorrland strävar efter att förbättra sig själv genom att införa en effektiviseringspott. Tanken är att ge verksamheter flexibilitet och handlingsutrymme för att snabbt kunna genomföra förbättringar och effektiviseringar, utan att behöva invänta politiska beslut.

Exempel på användningsområden kan vara investeringar i ny teknik eller utrustning som kan bidra till ökad effektivitet, utbildningar eller kompetensutveckling för personalen för att kunna

arbeta mer effektivt, eller implementering av nya processer eller arbetsmetoder som kan förbättra verksamheten. Det är så man uppnår en tillitsbaserad styrning på riktigt.

Konkreta förbättringar:

- Införa en effektiviseringspott
- Stärka kommunikationen med medarbetare för att hitta förslag till förbättringar av den lokala arbetsmiljön

6.5 Satsa - inte bromsa sig ur vårdkrisen

Region Västernorrland befinner sig i en djup vårdkris, inte som en följd av tillfälliga omständigheter, utan som resultatet av långvariga politiska beslut. Övertro på centralisering, stordrift och tillväxt av administration har inte lett till effektivisering, utan till en vård som idag kännetecknas av personalflykt, överbelastning, långa köer och ökade kostnader.

Det har blivit tydligt att besparingspolitiken inte fungerar. De påstådda kostnadskontrollerna har i praktiken lett till ett växande beroende av hyrpersonal, kraftigt övertidsuttag och ett ständigt tryck på vårdpersonalen. Att fortsätta på denna inslagna väg vore inte bara ansvarslöst. Det vore ett direkt hot mot välfärdens kärna.

Sollefteå sjukhus står idag inför kraftiga nedskärningar, detta till följd av tidigare fattade beslut. Region Västernorrland behöver omedelbart frysa samtliga planerade nedskärningar av sjukhusets verksamhet. En fungerande akutsjukvård i länets inland är inte valfri, utan det är en förutsättning för jämlik vård, beredskap vid kris och möjlighet att leva och verka i hela länet. Att montera ned Sollefteå sjukhus är att slå sönder tilliten till den regionala välfärden. Istället för en fortsatt avveckling krävs riktade satsningar på personalens villkor, på akutsjukvårdens struktur och på ekonomiskt kloka investeringar som minskar behovet av externa resurser. Det är genom att bygga, inte skära, som vi långsiktigt återfår kontrollen över vården och ekonomin.

7. Målområde 2: En god och nära vård

7.1 God och nära vård

Målsättning för hälso- och sjukvården skall vara att hålla hög kvalitet och erbjuda patienten de allra senaste kunskaperna och de bästa behandlingsmetoderna. Samtidigt skall vården präglas av hög säkerhet, tillförlitlighet och försiktighet där evidensbaserad forskning och god uppföljning av såväl privata som offentliga verksamheter är ledande.

Alla har rätt till en god och nära vård, oavsett var i regionen de bor. Detta blir särskilt utmanande i Region Västernorrland med landsbygd, glesbygd och en åldrande befolkning som över långa avstånd ska ta del av den vård som står till buds.

De senaste åren har flera viktiga verksamheter avvecklats på Närvården i Härnösand vilket försämrat för äldre, multisjuka och kroniker. Närvården Härnösand ska vara en förebild för god och nära vård i Västernorrland. Vårdutbudet i Härnösand ska därför ses över och utvecklas.

För Ångeborna är det inte mindre än 10 mil till närmsta sjukhus. Genom att erbjuda ett bredare utbud av vårdtjänster på hälsocentralen i Ånge minskar behovet av långa resor för att få vård. Det stärker också samarbetet med Region Jämtland-Härjedalen.

Konkreta förbättringar:

- Utveckla Närvården i Härnösand till en förebild för god och nära vård i Västernorrland
- Se över utbudet av vårdtjänster i Ånge för att minska behovet av långa resor för att få vård

7.2 En god och jämlik folkhälsa

För att minska trycket på vården när gruppen äldre blir allt större är ett strukturerat och långsiktigt arbete för bättre folkhälsa av mycket stor betydelse. Genom att främja en friskare befolkning i Västernorrland kan belastningen på vården i länet minska. I sin tur kommer detta öka tillgängligheten till andra vårdtjänster. Folkhälsan måste av den anledningen vara ett prioriterat område i Region Västernorrland, där exempelvis hälsosamtalen som utförs i primärvården spelar en viktig roll. För att säkerställa att arbetet för bättre folkhälsa faktiskt utförs och ger önskade resultat är det avgörande att arbetet struktureras och genomförs konsekvent. Hälsosamtalen är en viktig del för att öka engagemanget och motivationen i bland annat friskvårdsaktiviteter som därigenom främjar en friskare befolkning.

Konkreta förbättringar:

- Stärka samarbetet med kommuner och civilsamhället för att skapa en bättre helhetssyn på folkhälsan

- Utöka användandet av hälsosamtal genom att erbjuda mer information, stöd och motivation till äldre
- Ta fram en handlingsplan för att öka användningen av friskvårdsaktiviteter

7.3 Utökade val – genom glesbygds-LOV

Regionen ska verka för att införa ett glesbygds-LOV (Lagen om valfrihet) för att förbättra vården i glesbygdsområden och möjliggöra för privata aktörer att erbjuda vård där regionen inte klarar av att anställa tillräckligt med personalresurser.

Genom att erbjuda ekonomiska incitament och förmåner lockar glesbygds-LOV privata vårdaktörer att etablera sig i glesbygdsområden, vilket ökar tillgängligheten och breddar vårdutbudet. Dessutom främjar glesbygds-LOV tillväxten av vårdinfrastruktur genom subventionerade investeringar, vilket bidrar till förbättrad vårdkvalitet och innovation.

Privata aktörer, som bedriver vård i glesbygdsområden, kan avlasta den offentliga sektorn och därigenom används resurserna mer effektivt. Detta är särskilt värdefullt för regioner med begränsade resurser på grund av geografisk avlägsenhet och låg befolkningsbas, såsom Region Västernorrland.

Konkreta förbättringar:

- Utredda möjligheten att införa ett glesbygds-LOV
- Kartlägga och analysera vilka platser som är lämpliga för införandet av ett glesbygds-LOV

7.4 Vårdval

Vårdval Västernorrland infördes i januari 2010. Det är en lagstadgad reform som ökar patientens valfrihet. Det har hjälpt till att korta vårdköerna och patienterna har i större utsträckning möjligheten att själva välja när, var och hur de vill träffa sin läkare. Patienternas valfrihet och formerna för det fria vårdvalet ska därför värnas och utvecklas.

Utförare erbjuder primärvård utifrån förutsättningar som fastställs av politiken i "Uppdrag Primärvård". Vårdvalsreformen har skapat möjlighet för patienter att välja bort den vårdgivare som inte håller måttet och att välja en utförare som kanske ligger närmare jobbet snarare än inom ett visst geografiskt område kring din bostadsort. Det gör att patienten i större utsträckning har möjlighet att själv välja när, var och hur de vill träffa sin läkare.

Region Västernorrland ska utvärdera vilka vårdcentraler som fungerar effektivt gentemot de som inte gör det, i syfte att patienterna får tillgång till så högkvalitativ vård som möjligt. Efter identifieringen av vilka centraler som behöver förbättringar kan prioriterade åtgärder vidtas för att återskapa en mer effektiv verksamhet och för att säkerställa att patienterna får tillgång till en god och nära vård. Dessa åtgärder kan omfatta utbildning och kompetensutveckling, ökad samverkan och finansiering samt eventuella privatiseringar.

Med vårdval ges även medarbetare inom vården möjlighet att välja arbetsgivare. Detta skapar en positiv press på Region Västernorrland att förbättra arbetsmiljö och arbetsvillkor i regionens egna verksamheter.

Konkreta förbättringar:

- Utvärdera vilka vårdcentraler som fungerar effektivt i syfte att patienterna får tillgång till så högkvalitativ vård som möjligt
- Vidta prioriterade åtgärder för att återskapa en mer effektiv verksamhet - Åtgärderna kan omfatta kompetensutveckling, utbildning, ökad samverkan, finansiering och eventuella privatiseringar

7.5 Egenvård

Möjlighet ska ges till länets invånare att få utbildning i egenvård. Regionen ska också införa egenvårdsrum i primärvården där patienterna själva kan testa sitt blodtryck eller ta prover på samtliga hälsocentraler. Egenvård är viktigt för att främja rätten till självhjälp. Genom att ge möjlighet till egenvård inom primärvården, ger vi människor möjlighet att ta ansvar för sin egen hälsa. Främjandet av egenvård ger människor verktygen och utbildningen att vara delaktiga i sin vårdprocess och främjar därigenom ett ökat självbestämmande. Egenvård bidrar till att avlasta primärvården och frigöra resurser för mer allvarligt sjuka patienter. Det är viktigt att notera att egenvård inte ersätter professionell vård. Man ska inte underskatta vikten eller betydelsen av det personliga mötet. Förslaget kan komplettera och stödja primärvården. Genom att erbjuda egenvårdsutrymmen samt tillgång till egenvårdsprodukter och information kan vi främja en mer hållbar och jämlik vård.

Konkreta förbättringar:

- Upprätta egenvårdsrum i regionens egna hälsocentraler
- Utöka tillgången till, samt information kring, egenvårdsprodukter

7.6 Tre sjukvårdsområden

Region Västernorrland måste säkerställa en jämlik och behovsstyrd tillgång till sjukvård i hela länet. För att förbättra vårdflödena och motverka överbeläggningar, korridorvård och onödiga patienttransporter krävs en långsiktig satsning på att stärka samtliga tre sjukvårdsområden; Sundsvall, Sollefteå och Örnsköldsvik, som självklara delar av regionens sjukvårdsstruktur.

En förutsättning för detta är att det finns tillgång till akutsjukvård i alla tre sjukvårdsområden. Akutvården utgör kärnan i vårdberedskapen och är nödvändig för att säkerställa trygghet, rättvisa och effektiv resursanvändning. Att avveckla eller försvaga akutsjukhus innebär inte bara sämre vård, det riskerar att försämra hela länets förmåga att hantera vårdtoppar, krissituationer och framtida demografiska utmaningar. Regionens tre akutsjukhus måste därför ges långsiktiga uppdrag, resurser och förutsättningar att bedriva modern och tillgänglig akutvård.

För att möta vårdbehovet i länet ska fler vårdplatser öppnas vid samtliga tre akutsjukhus. Detta är nödvändigt för att minska överbeläggningar, korta väntetider och öka vårdkvaliteten. Onödiga patienttransporter mellan sjukhusen ska minimeras, inte minst för att skydda patienternas säkerhet och spara personalresurser.

Antalet geriatrika vårdplatser ska utökas i hela länet, med särskilt fokus på att återöppna den akutgeriatriska avdelningen vid Sundsvalls sjukhus. Äldre patienter har ofta komplexa vårdbehov som kräver en specialiserad vårdform. Detta måste prioriteras.

För att säkerställa en värdig vård i livets slutskede bör regionen överväga att etablera ett nytt hospice i Örnsköldsvik. Ett sådant initiativ skulle komplettera befintlig palliativ vård och skapa förutsättningar för bättre specialiserat stöd till svårt sjuka patienter och deras anhöriga.

En sammanhållen hälso-, sjukvård och omsorg skapar samverkansfördelar, där exempelvis äldre multisjuka alltid kan ha tillgängliga läkare på plats och därmed få en god och nära vård i världsklass. Integreringen av sjukvård, primärvård och kommunal vård innebär att dessa kan styras under en gemensam ledning, vilket kan uppnås genom ett kommunalförbund likt man gjorde i Norrtälje. På vis kan man effektivisera verksamheten och på sikt även utöka den tack vare dess kostnadseffektivitet, samtidigt som det förbättrar omhändertagandet av multisjuka och äldre patienter i Sollefteå och Kramfors.

Slutligen bör alternativa driftsformer övervägas vid Sollefteå sjukhus för att säkerställa vårdens framtid i inlandet. Genom samordning av kommunal och regional primärvård samt en långsiktig upphandlad driftmodell kan vården i Sollefteå ges stabilitet, hög kvalitet och regional attraktionskraft. Oavsett val av driftsform är det avgörande att verksamheten bedrivs patientsäkert och med egen personal, helst rekryterad lokalt, för att upprätthålla kontinuitet och kompetensförsörjning.

Konkreta förbättringar:

- Säkerställa långsiktiga uppdrag för akutverksamhet i Sollefteå, Sundsvall och Örnsköldsvik, med uppföljningsbara mål om bemanning, öppettider och tillgång till dygnet-runt-beredskap.
- Etablera ett regionalt åtagande om att samtliga tre akutsjukhus ska ha förutsättningar att ta emot patienter utan undanträngning eller omdirigering.
- Återöppna den akutgeriatriska avdelningen i Sundsvall.
- Genomföra en förstudie för etablering av hospice i Örnsköldsvik.
- Utredda möjligheterna kring införandet av Norrtäljemodellen med upphandling av idéburen drift i Sollefteå.

7.7 Primärvård – inte sekundärvård

Primärvården är oftast patienternas första möte med sjukvårdssystemet och blir därför också den viktigaste länken i vårdkedjan. Det är där ansvaret vilar för att patienten snabbt och säkert undersöks och behandlas, samt vid behov leds vidare till rätt instans. Det är primärvården som är ryggraden i verksamheten och där måste resurser, och inte bara ekonomiska resurser, allokeras så att primärvården blir mera lättillgänglig. Region Västernorrland har ett behov av att överföra medel som strategisk förstärkning till primärvården. Regionen vill även se över möjligheterna att bilda en separat primärvårdsnämnd så att vår politiska organisation får mer tid att specialisera sig i frågan.

Det är viktigt att man har möjlighet att snabbt komma i kontakt med sin hälsocentral, antingen via telefon eller digitala medel. Ett grundläggande krav är att hälsocentralen svarar i telefon när någon ringer istället för att hänvisa till annan dag. Besökstider ska erbjudas inom tre dagar och akuttider samma dag. Digitala tjänster ska utökas och ett närmare samarbete etableras med privata digitala tjänster för att öka tillgängligheten och kvaliteten på vården.

Vårdgarantin ska hållas och om den inte uppfylls ska patienten ha rätt att söka vård hos andra vårdgivare och få ersättning för sina extra kostnader.

Konkreta förbättringar:

- Överväga skapandet av en separat primärvårdsnämnd för att öka specialiseringen och fokuset på primärvården
- Säkerställa att hälsocentralen svarar i telefon när någon ringer samt erbjuder besökstider inom tre dagar och akuttider samma dag för att öka tillgängligheten
- Fortsätta arbeta för att hålla vårdgarantin och ge patienter rätt att söka vård hos andra vårdgivare och få ersättning om garantin inte uppfylls

7.8 Specialistvård

Specialistvården i Region Västernorrland ska präglas av hög kvalitet, trygg tillgänglighet och professionell stabilitet. Planeringen ska utgå från befolkningens vårdbehov, med målet att säkerställa en god, jämlik och effektiv vård i hela regionen. För att lyckas krävs god styrning,

tydliga prioriteringar och kontinuerlig kompetensutveckling inom de specialiserade vårdverksamheterna.

Regionen ska stärka den interna samordningen mellan våra tre sjukhus, för att bättre kunna använda resurser som operationssalar, specialister, vårdplatser och utrustning. På så vis ökar vi både kapaciteten och tillgängligheten för patienterna, samtidigt som vi säkerställer att vården bedrivs med hög kvalitet och i enlighet med evidensbaserad praxis.

Särskilt fokus ska under planperioden läggas på att förstärka den psykiatriska specialistvården. Behovet är stort, inte minst inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP), där tillgängligheten i dag är otillräcklig. Genom riktade satsningar på behandlingskapacitet, samverkan och kontinuitet kan tillgången till stöd förbättras ansvarsfullt och långsiktigt.

Konkreta förbättringar:

- Utveckla mobila team inom barn- och ungdomspsykiatri, särskilt för att stärka tillgängligheten i glesbygd
- Utveckla regiongemensamma väntelistor inom valda områden för att förbättra tillgängligheten och uppfylla vårdgarantin
- Säkerställa att all specialistvård bygger på kontinuerlig kompetensutveckling inom professionen

7.9 Ambulanssjukvård

Vi bor och verkar i ett län med långa avstånd och inte sällan dåliga vägförhållanden. Ambulanssjukvården är en essentiell del av akutsjukvården som har utvecklats till en högkompetent länk i vårdkedjan. Behandling påbörjas omedelbart, fortsätter i ambulansen, testresultat kommuniceras och patienten kan föras direkt till rätt avdelning.

Utryckningstiden kan vara avgörande för liv eller död. Det är därför viktigt att ambulanserna är lokaliserade på strategiska ställen så att alla skall kunna få hjälp inom rimlig tid. 30 minuter skall vara målet för maximal utryckningstid oavsett destination.

Utvecklingen av ambulanssjukvården måste fortsättningsvis ges högsta prioritet och personalen ges möjlighet att ständigt öka sin kompetens. För att ambulanssjukvården ska kunna utvecklas ytterligare och fortsatt spela en viktig roll i vårdpusslet, inte minst som en bro mellan primärvård och specialistvård, ger vi verksamheten en ordentlig resursförstärkning.

Arbetstidslagen som har trätt i kraft har inneburit stora omställningar för många inom räddningstjänsten och ambulanssjukvården. För många som har byggt sina liv och privatliv runt att arbeta långa skift dygnet runt kommer detta innebära stora förändringar. Det inkluderar längre pendlingsavstånd och mindre flexibilitet i arbetsscheman.

De som stannar kvar kommer att uppleva en ökad arbetsbelastning och potentiellt fler uppsägningar. Kvaliteten i arbetet kan påverkas eftersom mycket av erfarenheten och kunskapen inom branschen är inarbetad och inte kan ersättas av nya, oerfarna medarbetare.

Förändringen från arbete i dygnspass till treskift kommer att vara krävande, särskilt för ett yrke som redan från början är mycket fysiskt och psykiskt krävande. Skiftarbete innebär en stor omställning och kan påverka hälsan och välbefinnandet negativt. Sammantaget finns det oro för att dessa förändringar kan ha långsiktiga konsekvenser för både personal och kvaliteten på tjänsterna inom räddningstjänst och ambulanssjukvård. Region Västernorrland uppmanas därför att ta kontakt med arbetstidsnämnden för att diskutera möjligheterna att söka dispens.

7.9.1 Akutsjukvård

En större del av ansvaret för akutsjukvården måste flyttas till primärvården och Region Västernorrland måste därför se över möjligheten att inrätta fler akutvägar så att tillgängligheten till akut sjukvård ökar. Akutmottagningar ska fortsatt finnas vid våra tre sjukhus, men ytterligare möjligheter till akut sjukvård måste inrättas.

Konkreta förbättringar:

- Överse ambulansens placering för att kunna erbjuda hjälp inom 30 minuter, oavsett destination i länet
- Fortsätta proaktivt följa upp de omställningar som följer av arbetsmiljö- och arbetstidslagen inom räddningstjänsten och ambulanssjukvården
- Adressera oron för arbetsbelastning och dess långsiktiga konsekvenser för personalen genom utvärderingar och arbetsmiljöåtgärder
- Överväga att inrätta fler akutvägar för att öka tillgängligheten till akut sjukvård och se till att akutmottagningar fortsatt finns vid samtliga 3 sjukhus i Region Västernorrland.

7.10 Ingen ska behöva känna ofrivillig ensamhet

Beräkningar visar att ensamhet medförde extra vård- och omsorgskostnader i Sverige på drygt 12 miljarder kronor i form av fler vårdbesök och oplanerade inskrivningar vid slutenvård år 2017.

Utifrån Västernorrlands befolkningsunderlag innebär detta merkostnader år 2024 på över 300 miljoner kronor – årligen. Regionen vill ta sig an detta och arbeta fram en långsiktig strategi för arbetet mot ofrivillig ensamhet.

Att motverka ofrivillig ensamhet är av vikt då det leder till negativa konsekvenser för individers hälsa och välbefinnande. En kartläggning av ensamhetens omfattning är nödvändig för att förstå problemens verklighet och behov. Det ger en grund för att utforma effektiva åtgärder och resurser som kan erbjuda stöd och gemenskap till de som lider av ensamhet. Identifieringen och adresseringen av ensamhet kan användas för att främja en bättre psykisk hälsa och livskvalitet för invånarna i Region Västernorrland över tid.

Konkreta förbättringar:

- Kartlägga ensamhetens omfattning i länet

- Ta fram en långsiktig strategi för arbetet mot ofrivillig ensamhet
- Säkerställa tillgången till stöd och hjälp för personer som lider av ensamhet genom att utvidga befintliga stödtjänster och erbjuda lättillgänglig rådgivning och stöttning
- Upprätta ett program för att främja psykiskt välbefinnande

7.11 Första hjälpen till psykisk hälsa – MHFA

De senaste årtiondena har den psykiska ohälsan ökat kraftigt. Andelen unga som lider av oro och nedstämdhet har fördubblats de senaste 15 åren och uttag av ADHD-läkemedel och antidepressiva läkemedel har mångdubblats. Det är vanligt att ungdomar lider av sömnproblem, oro och värk, och tre av fyra personer i Sverige har antingen själv upplevt eller känner någon som lever med psykisk ohälsa.

Personer med psykisk ohälsa möts ofta av diskriminering och för många kan det kännas svårt att söka vård. Detta innebär högre dödlighet i sjukdomar som cancer, hjärtinfarkter och stroke. Psykisk ohälsa kan också leda till självmordsförsök och självmord.

För att bekämpa detta behöver regionen etablera ett utbildningsprogram i Första hjälpen till psykisk hälsa (MHFA – Mental health first aid) i Västernorrlands län. Detta program ska drivas och utvecklas i nära samarbete med länets kommuner och relevanta organisationer.

8. Målområde 3: Ett Västernorrland som växer

8.1 Ledning och styrning

Hälso- och sjukvård, tandvård samt regional utveckling är Region Västernorrlands viktigaste uppgifter. Den politiska ledningens viktigaste uppgift är att verka för och ta tillvara medborgarnas intressen.

Region Västernorrland har relativt nyligen infört en ny styrmodell som bygger på tillit, kunskap och ledarskap. Sverigedemokraterna ställer sig bakom denna styrmodell. Med den typen av styrning avser vi en modell där man genom hela organisationen ges möjlighet att verka fritt och självständigt inom fastställda ramar med besluten så nära verksamheten som möjligt. Styrmodellen kan i nuläget endast anses implementerad inom regionledningen, om ens där. I övrigt är läget oförändrat avseende verksamhet och organisation. Region Västernorrland ska därför ta krafttag för att införa styrmodellen på alla nivåer i organisationen och även anpassa organisationen till styrmodellen. Möjligheten att till exempel jobba i mindre team och lokalt styra verksamheten måste bli avsevärt bättre.

Regionen deltar i många samverkansorgan, politiska nätverk och projekt, vilket innebär betydande ekonomiska kostnader. Årliga ekonomiska insatser och medlemsavgifter ensamma uppgår till tiotals miljoner kronor och dessa kostnader kompletteras med utgifter för politikerarvoden, resekostnader, övernattningar och traktamenten. Tjänstemän ägnar också arbetstid åt dessa aktiviteter, vilket ytterligare påverkar de totala utgifterna. Det är viktigt att utvärdera och effektivisera deltagandet i dessa organ och projekt för att säkerställa att resurserna används på ett klokt och kostnadseffektivt sätt.

Det är nödvändigt med en grundlig översyn som bedömer nödvändigheten av Region Västernorrlands deltagande i alla samarbetsorgan. Denna översyn ska vara objektiv och saklig, med fokus på att besvara frågan om regionen verkligen behöver vara med i samtliga samverkansorgan. Det kan vara mer ändamålsenligt att koncentrera tiden, ansträngningen och resurserna på de samarbetsorgan som har den största påverkan och betydelsen för länet. En sådan prioritering kan leda till en mer effektiv användning av regionens resurser och bättre resultat i samarbeten som verkligen gör skillnad för invånarna i länet.

Konkret förbättring:

- Genomför en fullständig översyn av samtliga samverkansorgan och nätverk där Region Västernorrland är medlem

8.2 Strukturella förändringar

Region Västernorrland har likt många andra stora organisationer ett behov att kontinuerligt se över såväl sin politiska struktur som sin verksamhetsstruktur. Att granska strukturen och genomföra förändringar för att säkerställa högsta effektivitet är grundläggande för att kunna nå framgång. Att ofta utvärdera och anpassa den politiska organisationen är grundläggande

för att identifiera eventuella ineffektiva processer eller överlappningar för att på så sätt vidta åtgärder för att optimera politiken.

Att granska strukturen kan innebära att man omorganiserar olika nämnder eller bolag för att förbättra samarbetet och kommunikation. Det innebär också att man utvärderar befintliga roller och ansvarsområden för att säkerställa att de är tydliga och relevanta.

Genom genuinitet och genomförande kan en politisk organisation anpassa sig till förändrade behov och utmaningar. Det kan innebära att man utvecklar nya strategier över flera forum, implementerar ny teknik eller skapar nya samarbetsmöjligheter för att möta kraven från våra invånare och samhället i stort.

8.2.1 Tandvård

Region Västernorrland ser tandvården som en självklar del av välfärden och har som ambition att den helt ska räknas in i den allmänna hälso- och sjukvården. En god tandhälsa är grundläggande för en god hälsa som helhet och tänderna följer oss genom hela livet utan större möjligheter till självläkning av skador. Insatser för att ge god tillgång till regelbundna undersökningar ska ligga i fokus för att upprätthålla och säkra en folktandvård värd sitt namn. Regionen skall ha som mål att invånarna har en tandvård i toppklass och att den är tillgänglig på lika villkor.

Mobila tandvårdsenheter skall trygga och säkra en god kostnadseffektiv tandvård för barn i skolan, för särskilda boenden och för personer som har svårt att ta sig till närmsta klinik.

När det gäller barntandvård har Folktandvården ett speciellt ansvar, särskilt för bedömningstandvård och nödvändig tandvård. I åldersgrupperna 3 - 15 år har de maximala revisionsintervallen försämrats. Vi förespråkar att återställa dessa till 18 månader för att säkerställa en god tandhälsa hos befolkningen. Statistik visar tydligt att detta är en åtgärd som ger goda resultat och är ekonomiskt lönsam på lång sikt.

Region Västernorrland menar att tänderna är en viktig del av kroppen som påverkar och påverkas av vår övriga hälsa. Ändå har tandvården inte varit lika tillgänglig som annan vård. Många har fått betala stora summor för sin tandhälsa, samtidigt som många andra tvingats avstå från tandvård då det varit för dyrt. Vi vill stärka tandvårdens högkostnadsskydd så att det mer efterliknar det som finns i övrig vård. Ett bättre högkostnadsskydd skulle leda till betydligt lägre kostnader för många patienter, vilket i sin tur skulle kunna leda till att fler har råd med nödvändig tandvård och därigenom bidra till såväl bättre tandhälsa som folkhälsa.

Konkreta förbättringar:

- Säkerställa en god tillgång till regelbundna undersökningar genom mobila tandvårdsenheter
- Stärka tandvårdens högkostnadsskydd, till en början för den förebyggande tandvården

- Korta ned de maximala revisionsintervallen för barntandvård

8.2.2 Frigöring av Folktandvården

Det finns ett behov av politiska strukturella förändringar, exempelvis övervägandet av en bolagisering av Folktandvården i Västernorrland, alternativt att öppna en egen nämnd med tandvårdsuppdraget. Det nuvarande systemet, där folktandvården organisatoriskt ingår under hälso- och sjukvårdsnämnden, har visat sig vara ineffektivt. Genom att omstrukturera den politiska organisationen kan man uppnå flera fördelar som gynnar både tandvårdspersonalen och patienterna i regionen, däribland att ha en organisation som specialiserar sig på endast folktandvården, istället för att bli en mindre punkt av många under ett stort hälso- och sjukvårdsansvar.

Att omvandla folktandvården till ett eget bolag skulle även ge den större självständighet att fatta snabba och effektiva beslut. Det skulle minska den administrativa bördan och ge möjlighet till mer flexibla anställningsvillkor och rekryteringsprocesser, samt låtit folktandvården hamna i större fokus i regionen och därmed ge ökade möjligheter för specialisering. Dessutom skulle det ge en tydligare struktur för ekonomisk styrning genom att lyfta ut Folktandvården. Det skulle bli enklare att följa upp och hantera ekonomiska resurser, vilket i sin tur skulle kunna leda till en mer effektiv användning av budgeten och ökad transparens.

Konkret förbättring:

- Bolagisera, alternativt öppna en egen nämnd för, Folktandvården

8.2.3 Bildande av en primärvårdsnämnd

Att se över möjligheten att frigöra primärvårdsuppdraget från Hälso- och sjukvårdsnämnden ses som grundläggande för att återigen kunna effektivisera verksamheten. En separat politisk enhet för primärvården skulle möjliggöra snabbare beslut, bättre samarbete och en mer anpassningsbar organisation, vilket kan leda till förbättrad vård och service för patienterna. Dessutom skulle politiker likt strategin i övrigt då bli mer specialiserade inom sitt verksamhetsområde, något som gynnar alla länets invånare.

Konkret förbättring:

- Se över möjligheterna av att bilda en primärvårdsnämnd

8.2.4 Bildande av en kultur- och bildningsnämnd

Sverigedemokraterna vill även göra en översyn av den regionala utvecklingsnämndens centrala uppgifter. Där skulle man exempelvis kunna lyfta ut kultur- och bildningsfrågor för att på så sätt skapa en ny nämnd, Kultur- och bildningsnämnden. Den nya nämnden ska fungera som en specialiserad politisk enhet som får fokus på just kultur och bildning. Kultur- och bildningsnämnden skulle även agera skolstyrelse och ta hand om frågor som rör våra

folkhögskolor samt det generella utbildningsuppdraget. Dessutom skulle man kunna ge nämnden i uppdrag att ha ansvar för att främja kulturverksamheten, däribland våra museum och andra kulturella organisationer, såsom Scenkonst Västernorrland AB och Länsmuseum Västernorrland. Skapandet av en separat nämnd skulle ge ökad uppmärksamhet och resurser till dessa viktiga områden, vilket bidrar till en bättre utbildning och kulturellt berikande miljö för invånarna.

Konkret förbättring:

- Se över möjligheterna av att bilda en kultur- och bildningsnämnd

8.3 Ett jämlikt kulturutbud

Region Västernorrland har ett ansvar att främja kulturens tillgänglighet och värde för länets invånare. Offentligt finansierad kultur ska präglas av kvalitet, tillgänglighet och allmännyttigt syfte. I en tid med ökade krav på ekonomisk återhållsamhet och starkare fokus på kärnverksamheterna är det nödvändigt att kulturpolitiken tydligare prioriterar grundläggande värden såsom kulturarv, gemenskap och lokal förankring.

Kulturmedel ska i första hand användas för att bevara, vårda och belysa det regionala kulturarvet samt främja sammanhållning och förståelse för den gemensamma historien. Kulturen ska vara öppen för alla och bidra till ett starkt civilsamhälle. Offentliga kulturinsatser ska kunna motiveras utifrån allmänintresse, inte utifrån smala eller aktivistiska perspektiv.

För att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande ska Region Västernorrland kraftigt reducera anslaget till Scenkonst Västernorrland AB. Bolaget ges samtidigt ett nytt ägardirektiv med uppdrag att öka sin egenfinansiering genom biljettintäkter, stärkta upphandlingar, effektivisering och försäljning vid föreställningar. Den nuvarande finansieringsmodellen, där över 90 % av intäkterna kommer från offentliga medel, är inte långsiktigt hållbar. Vidare ska möjligheten att politiker får fribiljetter till föreställningar omedelbart upphöra.

Regionen ska också avskaffa det så kallade 1 %-målet för konstnärlig utsmyckning vid nyinvesteringar. I stället för att avsätta en schablonmässig andel av investeringsbudgeten till ny konst, bör investeringar i kultur göras med utgångspunkt i behov, kontext och folklig förankring. Den konst och kultur som finns i regionens samlingar bör i högre grad lyftas fram, vårdas och tillgängliggöras, vilket är positivt både ekonomiskt och nyttomässigt för regionen.

Region Västernorrland bör slutligen utföra en ägaröversyn av Scenkonst Västernorrland AB, i syfte att möjliggöra att fler kommuner ges möjlighet att gå in som delägare och därmed ta ett proportionerligt ansvar för kulturverksamheten.

Konkreta förbättringar:

- Reducera verksamhetsanslaget till Scenkonst Västernorrland AB kraftigt

- Öka scenkonstbolagets egenfinansiering genom effektiviserade upphandlingar och utökade biljettintäkter
- Upphöra med erbjudande av fribiljetter till förtroendevalda
- Genomföra en översyn av ägarstrukturen i Scenkonst Västernorrland AB, med syfte att fler kommuner kan erbjudas delägarskap
- Avskaffa enprocentsmålet vid nybyggnation och ersätt det med behovsstyrda och kontextuella beslut om konstnärlig utsmyckning
- Verka för att den konst och kultur som Region Västernorrland tillhandahåller finns tillgänglig för alla

8.4 Djurvälstånd, livsmedel och regional självförsörjning

Region Västernorrland ska sträva efter att all mat som serveras i egen regi håller hög kvalitet och är producerad i enlighet med svenska miljö- och djurskyddsregler. Det innebär att måltiderna bör vara antibiotikafria, och i största möjliga utsträckning närproducerade. Genom att gynna lokala leverantörer stärks inte bara vår inhemska livsmedelsförsörjning, utan vi värnar också om kortare transporter, bättre djurhållning och regionalt företagande.

Vid upphandling av livsmedel ska särskild hänsyn tas till att inga inköp görs av produkter där djur utsätts för onödigt lidande. Livsmedel som härrör från slakt utan föregående bedövning, inklusive ritualspekt, ska inte förekomma inom regionens verksamheter. En sådan praxis strider mot svensk djurskyddslagstiftning och hör inte hemma i en region som värnar om human och ansvarsfull djurhållning.

Region Västernorrland ska prioritera svensk husmanskost i sina måltidssatsningar. Det är rätter som är näringsrika, kulturförankrade och uppskattade av både äldre och yngre generationer. På detta sätt förenas omtanke om folkhälsan med respekt för tradition, miljö och djurvälstånd.

9. Målområde 4. Ett Västernorrland för utveckling

9.1 Utveckling i Sverige - En återblick

På nationell nivå pågår utveckling som regionen behöver förhålla sig till. Här följer några exempel:

"God och nära vård" innebär en omställning av arbetssätt och förhållningssätt inom hälso- och sjukvården med primärvården som nav och befolkningens behov som centralpunkt. Det kräver förändringsförmåga, gemensamhet och nya lösningar med utgångspunkt i resurserna hos regioner, kommuner och civilsamhället.

Förändringar i lagen om regionalt utvecklingsansvar och förordningen om regionalt utvecklingsarbete, sedan den senaste ändringen den 1 augusti 2022, syftar till att implementera den nationella strategin för hållbar utveckling 2021–2030 och utvidgar regionernas ansvar för hållbar regional utveckling.

Från och med den 1 juli 2022 gäller lagändringar i hälso- och sjukvårdslagen och Patientlagen, vilket medför flera förändringar för primärvården.

Utredningen "Vägen till ökad tillgänglighet – delaktighet, tidiga insatser och inom lagens ram" föreslår förändringar i vårdgarantin och tidsgränserna för densamma. Slutbetänkandet i Samsjuklighetsutredningen, som lämnades i januari 2023, belyser bland annat ansvarsfördelningen vid samsjuklighet och framtidens beroendevård. Pågående utredning av det kommunalekonomiska utjämningsystemet förväntas påverka utjämnningen mellan regioner och förväntas slutföras under 2024. Staten har uttryckt en ambition att minska antalet riktade statsbidrag, vilket inte anses hållbart över tid med tanke på de ständiga uppgifter som tillkommer för kommuner och regioner.

9.2 Regional Utveckling

Regionala utvecklingsnämnden har ett oerhört brett uppdrag. Infrastruktur, kultur, skolstyrelse, kompetensförsörjning och arbetsmarknadsfrågor allt i ett bara för att nämna några ansvarsområden. Regionen har det regionala utvecklingsansvaret och därav ska besluten ligga närmare länets medborgare än tidigare. En av de viktigaste regionala utvecklingsfrågorna är infrastrukturen som såväl behöver stärkas som byggas ut. Vägar och järnvägar behöver förbättras och i vissa fall byggas helt nya. Tillgång till bredband måste tillförsäkras även de som bor i glesbygd.

Västernorrland har ett rikt natur- och kulturarv och regionen vill se stärkta satsningar på natur- och kulturarvsturism i länet. Att ha möjlighet att ta del av och delta i ett rikt kulturutbud är viktigt för välfärden och välbefinnandet hos individen. Detta betyder dock inte att all kultur behöver vara subventionerad med skattemedel. Barnkulturen och i synnerhet läsfrämjande insatser för barn och unga skall vara en prioriterad kulturverksamhet.

Den viktigaste målsättningen för den regionala kulturpolitiken är att värna och levandegöra det regionala kulturarvet och på så sätt stärka vår gemensamma och samtidigt mångfacetterade svenska identitet.

9.3 Kompetensförsörjning och arbetsmarknaden

Inom kompetensförsörjningen vill regionen att ledordet genuinitet står i fokus. Den regionala kompetensförsörjningen består av fyra politikområden; närings-, utbildnings-, arbetsmarknads- och regional tillväxtpolitik samt så många som åtta myndigheter som alla ska samverka. Det är av stor betydelse att de åtta statliga myndigheterna samarbetar för att säkerställa en effektiv och framgångsrik kompetensförsörjning. Tyvärr är det en utmaning att dessa myndigheter i dagsläget inte samverkar tillräckligt med varandra. Vilket hindrar en optimal kompetensutveckling och resursutnyttjande, något som nuvarande regering håller på att göra en översyn av.

Konsekvensen av brist på samverkan är att varje myndighet ofta arbetar isolerat och fokuserar på sina egna specifika uppgifter och ansvarsområden. Detta leder till att resurser och kunskap inte nyttjas på bästa sätt och det finns en risk för dubbelarbete och ineffektivitet. Genom att inte samverka går man miste om möjligheten att dra nytta av varandras expertis och erfarenheter, vilket kan begränsa regionens framsteg och utveckling.

För att övervinna dessa utmaningar är det nödvändigt att vi är beredda att ta ett större ansvar för att främja samverkan. Det innebär att vi aktivt strävar efter att skapa en kultur av öppenhet och samarbete, där vi delar information, resurser och bästa praxis med varandra. Regionen måste vara beredd att bryta ner befintliga hinder och barriärer för samverkan och istället arbeta mot en mer integrerad och sammanhållen kompetensförsörjning.

Att ta ett större ansvar innebär också att vi aktivt deltar i samverkansinitiativ och skapar en gemensam plattform där vi kan mötas och diskutera strategier för att främja samarbete och koordinering. Genom att vara proaktiva och engagerade kan regionen bygga starkare partnerskap och utveckla innovativa lösningar för att möta dess behov av kompetensförsörjning som gynnar både regionen och dess invånare.

Konkreta förbättringar:

- Samverka aktivt med statliga myndigheter för att säkerställa en framgångsrik kompetensförsörjning
- Utveckla en kultur av öppenhet och genuinitet för att utnyttja resurser och kunskap på bästa sätt samt undvika dubbelarbete och ineffektivitet
- Bryta ner befintliga hinder och barriärer för genomförandet genom strävandet efter en mer sammanhållen kompetensförsörjning

9.4 Regional Utbildning

För att kunna säkra kompetensförsörjningen i Region Västernorrland måste man erkänna behovet av en kulturförändring i regionens utbildningsutbud. Det handlar om att skapa en medvetenhet och en vilja att anpassa sig till de regionala förutsättningarna och utmaningarna i dagens arbetsmarknad. Omfamnandet av och anpassningen till nya utbildningsbehov gör det möjligt för regionen att säkerställa en hållbar kompetensförsörjning och fortbildning.

En viktig del av kulturförändringen är att omvärdera synen på utbildning och prioritera yrkesutbildningar som leder till jobb. Det innebär att man måste avstå från traditionella uppfattningar om att utbildning måste vara kopplat till kultur och istället fokusera på att utbilda människor inom de områden där det finns brist på arbetskraft i länet. Det är en utmaning att bryta invanda mönster och förväntningar, men det är nödvändigt för att möta de rådande kompetensförsörjningsbehoven i regionen. Förändringarna i skollagen, som trädde i kraft under juli 2023, ställer dessutom krav på huvudmän att väga in arbetsmarknadens behov när de planerar och erbjuder utbildning inom bland annat gymnasieskolan och komvux. Regionen och kommunerna i länet måste därför samverka när utbildningar inom gymnasieskolan och komvux planeras, dimensioneras och erbjuds.

Samarbetet med näringslivet och regionens egna behov är nödvändiga för att identifiera vilka kompetenser som behövs och anpassa utbildningarna därefter. Genom att involvera näringslivet och regionens egen infrastruktur och möjligheter i utbildningsprocessen kan man säkerställa att utbildningarna är relevanta och att studenterna har goda möjligheter till anställning efter avslutad utbildning. Detta kan exempelvis ske genom jobbgaranti till de som utbildar sig inom vårdsektorn i regionen, där de även erbjuds praktikplats.

Fördelarna med att införa fler yrkeshögskoleutbildningar (YH-utbildningar) omfattar utökade möjligheter att lösa bristyrken inom Västernorrlands län. Exempel på sådana yrken är specialundersköterskor inom anestesi och psykiatrispecialiserade undersköterskor liksom Region Kronoberg. Genom att införa "Kronobergsmodellen" möter man behoven inom regionens sjukvård och gör sig mindre beroende av hyrpersonal.

För att göra utbildningarna mer tillgängliga för studenter i olika delar av länet ska man inrätta satellitplatser för YH-utbildningar i olika kommuner. Satellitplatser innebär att man öronmärker utbildningsplatser till specifika kommuner i länet. Detta stärker också kompetensförsörjningen i länets olika delar och främjar en jämställd utveckling i hela regionen.

Införandet av fler YH-utbildningar löser inte bara bristyrken och främjar kompetensförsörjningen i Västernorrlands, utan det kan även vara ekonomiskt fördelaktigt för regionen. Genom att fokusera på YH-utbildningar istället för kulturutbildningar kan regionen få mer ekonomiskt stöd genom statliga bidrag, då man generellt sett erhåller högre statsbidrag per plats för varje YH-plats i jämförelse med folkhögskoleplatserna. De extra medlen som YH-utbildningarna ger kan dessutom stärka regionens skolinfrastruktur, genom att bredda användningen av folkhögskolorna. Detta innebär att man får en utökad verksamhet på länets

folkhögskolor och att dess lokaler då även nyttjas av YH-utbildningar. På sikt bidrar det i sin tur till en ökad kompetensnivå och utveckling i Västernorrland, samtidigt som det leder till en lägre arbetslöshet.

Mot bakgrund av detta bör Region Västernorrland anpassa sitt utbildningsutbud genom att införa fler YH-utbildningar för att främja regionens egen kompetensförsörjning och fortbildning. Genom att fokusera på utbildningar som leder till jobb skapas en direkt koppling mellan utbildning, vidareutveckling, fortbildning och arbetsmarknad.

Region Västernorrland bör se över möjligheterna att införa ett inflyttningsstipendium för personer som väljer att studera vid någon av våra folkhögskolor. Syftet med detta är att främja regional utveckling, locka fler att bosätta sig i vår region och stärka den lokala arbetsmarknaden. Genom att skapa incitament för inflyttning vill vi bidra till en levande och hållbar framtid för Västernorrland, samtidigt som vi stärker våra utbildningsinstitutioner och det lokala samhället.

Konkreta förbättringar:

- Införa "Kronobergsmodellen"
- Erbjuda jobbgaranti till de som klarar sin utbildning inom vårdsektorn
- Samordna folkhögskoleinfrastrukturen med yrkesutbildningsplatser
- Se över möjligheten att erbjuda satellitplatser för en jämnare fördelning av platser mellan kommunerna
- Se över möjligheterna att införa ett inflyttningsstipendium för personer som väljer att studera vid någon av våra folkhögskolor

9.5 Kollektivtrafik

Region Västernorrland är medlem i Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län, det organ som ansvarar för kollektivtrafiken i länet. Kollektivtrafiken har en stor betydelse för många av länets invånare och besökare.

För att få ett mer övergripande perspektiv är målet att på några års sikt genomföra en skatteväxling där regionen tar över ansvaret från kommunerna, att styra, planera och finansiera trafiken. På detta sätt kan olika delar av kollektivtrafiken koordineras bättre, vilket gör det möjligt att skapa mer sammanhängande och enhetliga upplevelser för resenärerna. Regionala utvecklingsnämnden har infört en trafikberedning för få till stånd en skatteväxling snabbare, något som Region Västernorrland välkomnar.

Ett annat steg är att gå från ett avståndsbaserat biljettpris till ett system med en eller ett fåtal zoner i länet. Detta skulle göra det lätt att veta vad en biljett kostar och göra övergångar enklare. Dessutom innebär förändringen en mindre administrativ börda för kollektivtrafikmyndigheten.

Det skall vara enkelt, prisvärt och bekvämt att ta bussen, då kommer fler åka kollektivt. Med fler resenärer kommer man med samma insats av skattemedel öka trafiken eller förbättra säkerhet och trygghet för resenärer och chaufförer genom exempelvis bevakningssystem, fler funktioner i appen, bättre belysning och ökad närvaro av trygghetsvårdar på stationer och fordon.

Konkreta förbättringar:

- Arbeta för att regionen får huvudansvaret för kollektivtrafiken (skatteväxling med kommunerna)
- Gå över från ett avståndsbaserat enkelbiljettpris till ett tidsbaserat alternativt system med endast ett fåtal zoner i länet
- Uppmana förbättringar av belysningen vid hållplatser samt se över implementeringen av trygghetsvårdar

9.6 Norrtåg, Ådalsbanan och Ostkustbanan

Norrtåg spelar en central roll i att binda samman kommuner och regioner i Sveriges fyra nordligaste län. Bolaget och dess trafik är särskilt viktiga för att säkerställa tillgängligheten i ett geografiskt vidsträckt område och ska därför fortsatt utvecklas. För att säkerställa effektiva och punktliga tågresor krävs fortsatta statliga investeringar i både Ostkustbanan och Ådalsbanan. Dubbelspår på Ostkustbanan är nödvändigt för att öka kapaciteten, minska sårbarheten och förbättra restiderna genom länet. Samtidigt behöver Ådalsbanan uppgraderas för att möjliggöra återinförd persontrafik till och från Sollefteå, som idag är den enda kommunen i länet utan persontrafik på järnväg, vilket är en orimlig situation i ett modernt transportsystem.

I syfte att ytterligare förbättra smidigheten mellan tågtrafik och kollektivtrafik bör Region Västernorrland långsiktigt verka för att samordna Norrtåg och Din Tur under ett gemensamt trafiksystem. Här kan inspiration hämtas från Region Gävleborgs framgångsrika modell med X-trafik, där buss- och tågtrafik samordnas med gemensamma biljettsystem, trafikplanering och tydlig information till resenärer. En sådan utveckling stärker tillgängligheten, ökar enkelheten för resenärer och gör kollektivtrafiken till ett mer attraktivt alternativ.

Konkreta förbättringar:

- Fortsätta att driva på för investeringar på Ådalsbanan
- Arbeta aktivt för att övertyga statliga aktörer om behovet av dubbelspår på Ostkustbanan
- Initiera ett långsiktigt arbete för att samordna Norrtåg och Din Tur till ett gemensamt trafiksystem med förebild från Gävleborgs X-trafik
- Utreda biljettintegration, digitala lösningar och varumärkesgemenskap mellan tåg- och kollektivtrafiken

9.7 Bussgods

Region Västernorrland bör på sikt avveckla det fortsatta deltagandet i Bussgods i Norr AB. Regionen måste eftersträva likvärdiga konkurrensvillkor för länets företag. Risken finns att regionen, genom att missbruka sin dominerande ställning, snedvrider konkurrensen och därmed hämmar möjligheterna för företag att växa. Dessutom ska kollektivtrafiken med buss prioritera resenärer, inte godstransporter. På linjer med gods, blir det färre sittplatser och längre restider, vilket över en hel dag även kan leda till färre avgångar.

Konkreta förbättringar:

- Avveckla deltagandet i Bussgods i Norr AB
- Fokusera på att optimera kollektivtrafiken för resenärerna framför bussgods

9.8 Ambulansflyg

Region Västernorrland bör ställa sig bakom att förstatliga ambulansflygverksamheten i Sverige. Ambulansflyget är en stor fråga som berör samtliga regioner där många inte har de resurser som krävs för att driva det i egen regi. Av denna anledning är det angeläget att låta ambulansflyget istället bli en nationell angelägenhet för att säkra jämställdheten mellan regionerna. I Tidöpartiernas ansvarsutredning diskuteras redan frågan kring ansvaret för ambulansflyget. Förstatligandet av ambulansflyget i Sverige skapar möjligheter för Region Västernorrland att istället fokusera på sina kärnuppgifter samtidigt som det skapar en mer samordnad hälso- och sjukvård i hela landet.

Konkreta förbättringar:

- Arbeta för att konstatera att ambulansflyget bör betraktas som en nationell angelägenhet
- Stödja förstatligandet av ambulansflygverksamheten för säkerställd jämställdhet mellan regionerna

10. Målområde 5. Ett Västernorrland med eftertanke

10.1 Effektiv administration för ett starkare vårduppdrag

Administrationen i Region Västernorrland har under de senaste åren genomgått betydande förändringar och anpassningar. Flera besparingsåtgärder har redan genomförts, bland annat genom samordning av funktioner, minskade overheadkostnader och ett mer effektivt resursutnyttjande inom stödfunktioner. Dessa åtgärder har bidragit till att skapa ett mer ändamålsenligt administrativt stöd och frigjort resurser till kärnverksamheten.

Det är av stor vikt att detta arbete inte ses som avslutat, utan att det fortsätter i takt med att vårdens behov förändras. Effektiva administrativa funktioner är en förutsättning för en fungerande vårdapparat, men måste stå i proportion till regionens resurser och uppdrag. Regionens mål är att fortsatt arbeta långsiktigt med att hålla administrationen på en balanserad nivå, där varje funktion har ett tydligt och mätbart värde.

Samtidigt är det viktigt att vårdutveckling sker med en stark förankring i den kliniska verkligheten. Utvecklingsinsatser och projekt bör i större utsträckning ledas av personal med vårdbakgrund, för att säkra att insatserna svarar mot faktiska behov i verksamheten.

För att förstärka denna inriktning bör regionen även utreda hur ny teknik, exempelvis automatisering och AI, kan avlasta administrativa flöden och minska mängden manuellt arbete. Här finns möjlighet att ytterligare effektivisera och samtidigt frigöra tid för vårdpersonal att fokusera på patientnära arbete.

Konkreta förbättringar:

- Vidareutveckla redan påbörjade administrativa besparingsinsatser, med fokus på bestående och strukturella förbättringar
- Införa ett uppföljningssystem för att säkerställa att framtida tillväxt inom administration sker utifrån behov och nytta, inte vana eller historik
- Stärka vårdutvecklingen genom klinisk förankring, där utvecklingsarbeten leds i högre grad av vårdpersonal
- Skapa incitament för omplacering av administrativ personal med vårdbakgrund till vårdnära roller
- Genomföra pilotprojekt med automatisering och AI, i syfte att effektivisera repetitiva administrativa processer

10.2 Upphandling

Regionen ska sträva efter att optimera sina upphandlingsprocesser och samarbeta med både kommunerna i länet och andra regioner för att förbättra kompetensen inom upphandlingar. Målet ska vara att minska kostnaderna samtidigt som man säkerställer att arbetsvillkor och löner motsvarar kollektivavtalsliknande villkor. Förenkling av upphandlingsprocessen och användningen av ändamålsenliga krav kommer bidra till mer effektiva och rättvisa upphandlingar, samtidigt som man främjar goda arbetsvillkor inom regionen. Detta är fördelaktigt för både regionen och de anställda som är involverade i upphandlingsverksamheten.

För att stödja lokala småföretagare och främja en livskraftig landsbygd och självförsörjning ska regionen sträva efter att dela upphandlingar. Genom att inkludera och ge småföretagare bättre

möjligheter att delta i upphandlingsprocesser kommer man främja lokal ekonomisk tillväxt och mångfald. Detta är fördelaktigt både för regionen och det bredare samhället.

Konkreta förbättringar:

- Optimera upphandlingsprocesserna genom att införa enkla, ändamålsenliga och enhetliga krav för att främja rättvisa och konkurrenskraftiga upphandlingar
- Stärka deltagandet av småföretagare i upphandlingsprocesser genom att dela upp upphandlingar
- Utveckla samarbetet med kommuner och regioner för att förbättra kompetensen inom upphandlingar

10.3 Ekonomi - Hushållning för organisationer

Region Västernorrland befinner sig fortsatt i en ansträngd ekonomisk situation. Trots återkommande avgiftsökningar och genomgripande strukturförändringar har regionen under det senaste decenniet inte lyckats nå en långsiktigt balanserad ekonomi. Flera års negativa resultat har tvingat fram ett ökat beroende av tillfälliga statsbidrag för att upprätthålla den löpande verksamheten. Även om staten tar ett nationellt ansvar, vilar det yttersta ansvaret för ekonomisk hushållning i varje enskild region.

Regionens ekonomiska utmaningar är delvis strukturella. En åldrande befolkning, svårigheter att rekrytera personal och ett stort beroende av inhyrd arbetskraft har ökat kostnaderna för vård och omsorg. Till detta kommer externa faktorer, såsom stigande energikostnader till följd av en ensidigt satsad energipolitik utan tillräcklig försörjningstrygghet, vilket ytterligare pressat den regionala budgeten.

Det finns inga enkla lösningar. Skatteuttaget i Västernorrlands kommuner är redan bland de högsta i landet, vilket gör ytterligare skattehöjningar olämpliga. Istället krävs ett konsekvent och långsiktigt arbete med att prioritera kärnverksamheten, minska onödiga utgifter och stärka den interna effektiviteten.

Utgifter som inte är nödvändiga för att fullfölja regionens grunduppdrag ska minska kraftigt eller upphöra helt. Det gäller till exempel engagemang i samverkansorgan där nyttan för länets invånare är oklar, medlemskap i ideologiskt färgade certifieringssystem, samt subventioner till verksamheter som bör bära en större del av sina egna kostnader, såsom delar av kultursektorn.

God ekonomisk hushållning är inte en tillfällig åtgärd utan ett förhållningssätt som måste genomsyra hela organisationen. Varje skattekrona som används ska motiveras utifrån medborgarnas behov, och varje investering ska ses i ljuset av dess långsiktiga samhällsnytta. Det handlar om respekt för invånarna och ansvar inför framtiden.

10.4 Satsningar utan skatteökningar

Region Västernorrland står inför stora utmaningar, men det går att ta ansvar och satsa utan att höja skatten. Genom kloka prioriteringar, fortsatt återhållsamhet med onödiga kostnader och

riktade investeringar kan regionen skapa långsiktig stabilitet, utan att belasta hushållen ytterligare.

Mot bakgrund av energikris, inflation och säkerhetspolitiska förändringar är det avgörande att Region Västernorrland stärker sin självförsörjning. Därför föreslås investeringar i energieffektivisering, såsom förbättrad isolering och modernisering av uppvärmningssystem vid om- och nybyggnation. Dessa åtgärder sparar pengar över tid och minskar beroendet av volatila elpriser.

Vidare bör regionen utreda framtida förutsättningar för små modulära reaktorer (SMR) i Västernorrland, i syfte att säkra en långsiktig och planerbar energiförsörjning i ett förändrat säkerhetspolitiskt landskap.

Region Västernorrland behöver ta ytterligare höjd för framtida kriser. Regionen bör därför ta en mer aktiv roll i att stärka civilberedskapen. Det innebär att vården, kollektivtrafiken och livsmedelsförsörjningen i regionen bör ses över utifrån ett krisberedskapsperspektiv. Samverkan med länsstyrelsen och kommunerna ska intensifieras för att stärka redundans i kritiska funktioner.

Ekonomiskt ansvarstagande kräver också att vi säger nej till skattehöjningar. Västernorrlands kommuner tillhör redan de med högst kommunalskatt i landet. Att ytterligare höja regionskatten riskerar att driva hushåll och företag bort från länet. I stället behövs fortsatt effektivisering, minskad byråkrati vid upphandling, och översyn av kostnadsdrivande projekt och administration.

Genom rätt prioriteringar, investeringar i kärnverksamhet och ett aktivt arbete för att stå bättre rustade för framtiden kan Region Västernorrland utvecklas utan att belasta skattebetalarna.

10.5 Ekonomi i siffror

Region Västernorrlands ekonomiska planering sker i ett läge präglad av betydande osäkerhet. Särskilt pensionskostnadernas utveckling, inflationens påverkan på driftkostnader och osäkerheten i skatteunderlaget gör att även små avvikelser kan få stora ekonomiska konsekvenser. Exempelvis motsvarar en procents löneökning omkring 60 mnkr i ökade kostnader, medan en procents minskning i skatteunderlaget påverkar resultatet med 65 mnkr. Detta understryker behovet av försiktighet och ekonomisk handlingsberedskap. Ta därför nedanstående siffror och tabeller med en viss försiktighet, då de enbart ska återspegla en ny kompass och färdriktning för Region Västernorrland.

Vi vill också betona att osäkerheten kring att ta fram fasta ekonomiska ramar flera år i förväg är betydande. Därför krävs flexibilitet i genomförandet, särskilt i händelse av yttre störningar eller kostnadsavvikelser. Detta gör att framtida års budgetfördelningar kan behöva justeras efter behov.

Samtidigt måste vi rusta vår verksamhet för ökad robusthet – inte minst sjukhusens förmåga att hantera kris och påfrestningar. En särskild prioritering för oss är fortsatt satsning på

Regionens Hus och andra delar av beredskapen, där vi ser att investeringar i redundans, infrastruktur och säkerhet är nödvändiga för framtiden.

Vi ställer oss i huvudsak bakom de pågående och tillkommande satsningar som finns beskrivna i avsnitt 2.3.2, däribland; Mobila team och hembesök inom primärvården, Tillfällig satsning på BUP/barn- och ungdomsentrén, Dessa satsningar är inräknade i grundförslaget och utgör en viktig del för en tillgänglig och robust vårdstruktur. Vi ser dock på dessa med viss försiktighet och understryker vikten av uppföljning samt beredskap att ompröva prioriteringar vid ekonomiska avvikelser.

Siffror & Tabeller Miljoner kronor (förändring av kompletteringsbudget)**Förenklad budgetsammanställning**

Förslag	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Satsningar			
Personalsatsning - höjda OB-tillägg	-65	-91	-94
Frysa planerade nedskärningar vid Sollefteå sjukhus	-46	-46	-46
Strategisk förstärkning primärvård - Ytterligare medel	-5	-20	-30
Regional bemanningsenhet	-25	-20	-20
Förstärkning ambulanssjukvård	-5	-6	-6
Effektiviseringspott samt utbildningsgaranti	-7	-7	-7
Resursökning BUP - Ungdomsmottagningen	-3	-5	-5
Arbetsmiljöfrämjande åtgärder	-8	-8	-9
Medarbetare - Vidareutbildning samt mentorprogram	-11	-11	-11
Kompetensutveckling - Folkhögskolor inkl stipendier	-5	-6	-6
Tysta zoner och trygghetslarm	-8	-4	-4
Högekostnadsskydd även i Folktandvården	-15	-10	-15
Utbildningsprogram (MHFA)	-3	-1	-1

Besparingar	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Intern bemanningsenhet - Lägre resurser hyrpersonal	100	50	50
Minskad kostnad hyrpersonal/stafetter	10	25	50
Effektivare administration (EA)* följer grundförslag	0	0	0
Minskat övertidsuttag	58	58	58
Förenklade upphandlingar inkl. Fairtrade	5	5	5
Omorganisering - Egenfinansiering av scenkonsten	22	27	27
Hemhämtning kompetensförsörjningsplan	1	5	5
Besparing samverkansorgan	1	3	5

Driftskostnader - Energieffekt. inkl. avskrivningar	2	3	5
Stopp för S+M+C:s ökning av antalet chefer	15	30	50
Stopp för S+M+C:s ökning av Scenkonstens ram	5	0	0

Resultaträkning	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Förändring i satsningar (totalt)	-206	-235	-254
Förändring i besparingar (totalt)	219	206	255
Förändring årets resultat (jmf budget)	+ 13	- 29	+ 1
Särskilda investeringar (totalt)	70	43	46

Särskilda investeringar	Budget 2026	Plan 2027	Plan 2028
Rusta infrastruktur - Beredskap och civilsamhälle	40	30	30
Behovsanpassade tekniska	20	10	10
Inköp av material - mobila tandvårdsenheter	5	0	3
Digitaliseringssatsning - enklare administration (AI)	5	3	3

A photograph of the Aurora Borealis (Northern Lights) over a lake and mountains in Västerbotten, Sweden. The sky is dark blue with a vibrant green aurora arc stretching across it. The landscape below is dark, with a calm lake reflecting the light. The text 'Sverigedemokraterna' is written in a large, white, cursive font, and 'Västerbotten' is written in a smaller, white, sans-serif font below it.

Sverigedemokraterna
Västerbotten